

Gripande Torgny Lindgren-pjäs skildrar skuldsättningsens helvete – komiskt mänskliga karaktärer balanserade svärtan

27 april 2022 19:30

I dag talas mycket om hur djupt skuldsatt svenska folket är. Men ändå lär ingen bankdirektör dyka upp hemma och kräva att få göra upp om skulden i sängkammaren med hustrun. Eller dottern.

- [Susanne HolmlundText](#)

Musiken och tron är det som håller de förtryckta och fattiga invånarna i 1800-talets karga Västerbotten vid liv. Jonas Hedlund bjuder på både ”gudaktigmusik” och danslåtar.

Bild: Susanne Holmlund

”Ormens väg på hälleberget” var Torgny Lindgrens genombrott och skildrar en västerbottnisk by vid 1800-talets mitt. Där de som inte äger något tvingas lägga sina liv i

långgivarens händer, utan möjlighet att vara annat än hans boskap.

Först är det huvudpersonen Johans mamma som avkrävs sexuella tjänster som betalning för arrende och kredit, och resultat blir en rad barn med fader okänd – en man kan ju lätt svära sig fri från ett faderskap, men en skuldsatt kan aldrig svära sig fri från sina skulder. Sedan fortsätter den gamle långgivarens son Karl-Orsa utnyttjandet, först av modern, sedan systemen Eva (som ju är hans halvsyster) och sist Johans hustru.

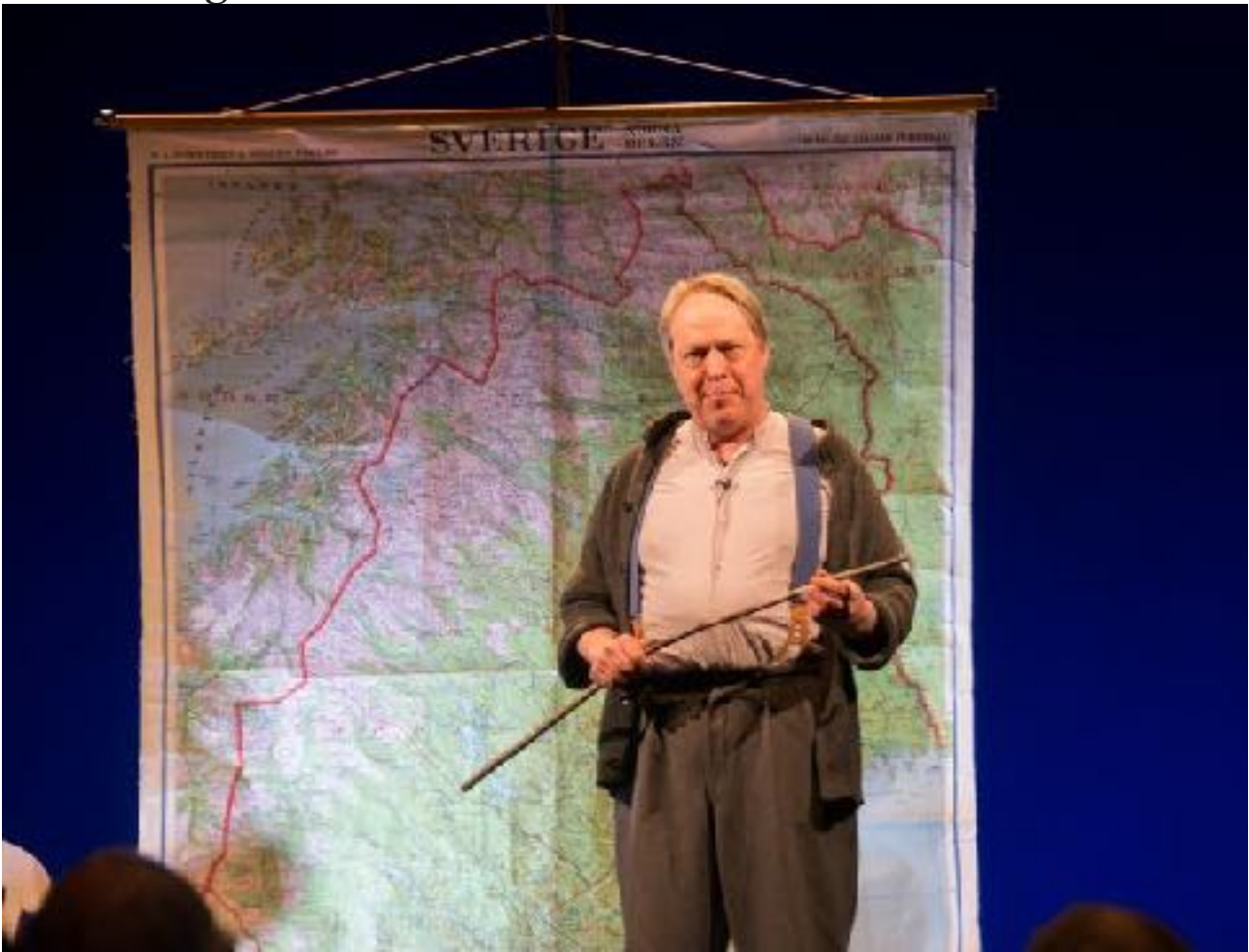
Två saker får dem att överleva. Musiken, både ”gudaktigmusiken” och den glada dansen som mamma spelar på orgelharmoniet och bidrar lite till försörjningen. ”Medan man spelar får man liksom uppskov med annat”, formulerar Johan det. Och så tron, för Vår Herre måste ju ha en mening med allt. Fast ofta är han obegriplig, och det är Gud som Johan pratar med, i avsikt att något lite förstå. Dessutom finns ingen annan att vädja till.

Säkert spelar det också in att han trycker så starkt på musiken att vi förstår dess nästan magiska roll som tillfällig fristad från det mörka.

Historien som Jonas Hedlund har gjort till berättarteater är nattsvart, och att vi som lyssnar själva inte ramlar ner i sorg, smärta och frustration har säkert att göra med hans sätt att väga upp det svarta med skickliga gestaltningar där han lyfter fram det komiskt mänskliga och "kuf"-aktiga i karaktärerna.

Säkert spelar det också in att han trycker så starkt på musiken att vi förstår dess nästan magiska roll som tillfällig fristad från det mörka. Jonas Hedlunds västerbottniska dialekt och de Lindgrenska klurigheter han valt lenar och lindrar. Liksom ljusgestalten Tea, modern, som fast hon tvingas leva med att inte kunna skona dottern undan samma

bittra öde ändå bar familjen psykiskt. Även efter sin död är hon en livgivare.

Jonas Hedlund inleder med en liten geografielektion, och kartan visar den intressanta delen av Sverige nämligen Väster- och Norrbotten.

Bild: Susanne Holmlund

Och till sist ingriper ju Gud, för "Karl-Orsa blev kanske för tung för jorden att bära". Kanske livet gör upp med överträdarkarna till slut, på något vis. Pjäsen, liksom boken, är en fantastisk bild av en värld som ännu ligger farligt nära i tiden. Den talar också tydligt om hur privilegierade vi själva är. Men att det fortfarande kan vara så att sorgen är stor, medan glädjen finns i det lilla.

Fakta: Lunchteater: Ormens väg på hälleberget

Efter Torgny Lindgrens roman

Av och med: Jonas Hedlund

Konsertteatern 26/4 Teater Västernorrland